

Gedicht naar een tekst van Sören Kierkegaard

Kijk naar de vogels in de lucht en de lelies op het veld
die God als echte leermeesters voor ons heeft aangesteld.

Vader in de hemel, van U alleen komt alle goed!
Wil ons leren zien met een rustig, kalme moed
naar de vogels in de hemel en de lelies op het veld
die Gij tot echte leermeesters voor ons hebt aangesteld.

Hoor het heilig Evangelie volgens Matheüs, hoofdstuk zes
vanaf het vierentwintigste tot aan het laatste vers.
Wie kent dit Evangelie niet vanaf zijn vroegste jeugd?
En wie heeft zich niet dikwijls over dit Blijde Nieuws verheugd?

En toch, het is niet zomaar zonder meer een Blijde Boodschap:
ze brengt ons in een stil, tevreden, onbezorgd genootschap.
Zij richt zich vol begrip en troost tot de bezorgde mensen
en heeft echt zorg voor hen, voor hun zorgen en hun wensen.

Maar ach, wie kan de zorg van de bezorgde mens begrijpen
zonder hem te oordelen, in stilte te verwijten?
De lelies op het veld en de vogels in de lucht
zij eren in stilzwijgen elke zorg en elke zucht.

Zij kunnen juist datgene wat geen mens ooit kan bereiken:
dat niemand hem, al zwijgt hij, met zichzelf zal vergelijken.
Kijk maar en beschouw hen goed, de lelies op het veld,
die God tot echte leermeesters voor ons heeft aangesteld!

Ga naar het veld, waar niemand is om hen aandachtig te beschouwen,
Waar immers louter stilte is... geen zorg zal je benauwen.
Beschouw en zie en je begrijpt hoe Iemand hen doet groeien
en dat zij niet verlaten zijn, in al hun schoonheid bloeien.

De lelies op het veld, zij arbeiden noch spinnen
en laten zonder zorg, zich sieren en beminnen.
Die de sierlijkheid der lelie schept en over haar leven waakt,
Hij overstijgt het fijnste werk door mensenhand gemaakt.

Bekijk het laatste met een loep: 't wordt onvolmaakt en grof,
maar wie heel dicht een lelie schouwt die brengt God eer en lof.
Zo staat dan de bezorgde mens verwonderd te beschouwen...
ontdekt hij nederig dit geheim: hij vindt rust en vertrouwen.

Stel dat de lelie spreken kon en tegen die mens zei:
"Jij bent toch zelf Gods meesterwerk... verwonderd over mij?!"
Daar de lelie toch niet praten kan en zij geen stilte breekt,
ontdekt die mens al sprekend dat hij met zichzelf spreekt.

En zoals de lelie lelie is zonder arbeid of gespin,
zo mag de mens ook mens zijn, precies in dezelfde zin.
Ondanks zijn zorg en arbeid hoeft hij zich niet te vergelijken
daar alleen tussen de lelies, waar al de verschillen wijken.

Daar is hij de enige mens, daar kan hij van de lelies leren,
daar kunnen verschillen tussen mensen hem in't geheel niet deren.
Want er is geen spoor van een vermoeden van een mogelijk verschil
tussen de lelies onderling, daarover blijft het stil.

Misschien denkt iemand onder u: "Wie zou zich daarmee amuseren
met de verschillen tussen lelies?" en zo hun mogelijke zorg kleineren!
Want laten wij elkaar goed begrijpen: is 't voor een lelie niet de moeite waard
dat zij zich bekommert om verschillen en zich daarover zorgen baart?

Of ligt het diep beneden de waardigheid van de bezorgde mens
dat hij zich bezighoudt met de lelie, met haar zorgen en met haar wens?
Zijn dergelijke zorgen misschien niet waard er acht op te slaan?
Als ze voor een mens zoveel beduiden,
waarom trekt hij zich die van de lelie dan niet aan?

De bezorgde mens verlangt niet dat een ander mens hem over zijn zorgen spreekt:
daarom zal ik ze zo respecteren dat ik over "die lelie die zorgen had" preek.

Er was eens een lelie die op een afgelegen plek
bij een kabbelend klein beekje stond, zij had aan niets gebrek.
Zij was sierlijker bekleed dan Salomo in al zijn pracht,
elke dag tevree en blij, zonder zorg en zonder klacht.

Zij was goed bekend met een paar netels in de buurt
lieflijk gleed de tijd voorbij; niets had haar te lang geduurd.
Tot op een zekere dag een vogeltje aan kwam vliegen
't bracht een bezoek aan de lelie, die verwonderlijk begon te wiegen.

Het vertelde de lelie waar en onwaar door elkaar
en dat er elders veel schonere lelies waren... in vergelijking dan met haar.
En hoe daar een vreugde en kleurenpracht was, een geur en opgewektheid.
En met welk recht zij eigenlijk een lelie was: vernederend verwijt.

Die vogel wilde gewichtig doen, zijn vrijheid laten voelen,
maar in de lelie begonnen toen de zorgen snel te woelen.
Zij sliep 's nachts niet rustig meer, was 's morgens niet meer blij.
Zij was helemaal vol zelfbeklag: "Wie denkt hier nog aan mij?!"

Zo onbeduidend als 't vogeltje zegt, waarom ben ik niet schoon?!
Was ik maar ergens anders geboren, als een echte keizerskroon!
De prachtigste van alle lelies zou ik willen zijn.
En die netels als gezelschap vind ik niet meer fijn."

Tot overmaat van ramp bemerkte de lelie al haar zorgen
die ze zelfs heel redelijk vond... ze wilde toch geen vogel worden!
Het vogeltje vloog af en aan, de lelie begon ervan te houden
juist omdat het zo grillig was... tot zij het helemaal vertrouwde.

Op een zekere avond spraken zij af
dat er 's ochtends iets zou gaan gebeuren
ze zouden een eind maken aan die zorg
om de lelie weer helemaal op te beuren.

En de vogel groef haar wortels bloot, zodat ze vrij kon komen.
Hij nam haar in zijn vleugels en vloog naar het land van haar dromen
om haar daar terug te planten in een nieuwe omgeving, zo schoon,
zodat zij in dit prachtig gezelschap kon worden: een keizerskroon!

Maar ach, onderweg verwelkte de lelie, niet meer in de aarde geënt.
Was 't haar genoeg geweest lelie te zijn, dan had zij geen zorgen gekend!
Dan was zij blijven staan waar zij stond in al haar sierlijkheid als lelie
en was zij nu die lelie geweest uit het heilig Evangelie.

Die lelie is de mens,
het stoute vogeltje ons onrustig vergelijken
het is waar dat er verschillen zijn,
echter niet 't hoogste waartoe een mens kan reiken.

Alle wereldse zorgen hebben hun grond in het feit,
dat de mensen hun ware bestemming niet willen
en dat hun door vergelijken verontrust verlangen,
hartstochtelijk uitgaat naar de verschillen.

Neen, de lelies hebben dergelijke zorgen niet,
daarom juist moeten wij van hen leren
en er genoeg mee nemen mens te zijn
en de plaats waar wij staan appreciëren.

Mens zijn in elk ogenblik,
in elke omstandigheid van ons leven
staat niet lager dan de verschillen,
maar is er ver boven verheven!

Maar ach, wat heeft de bezorgde mens toch wel vele zorgen.
Vooraf ook om zijn dagelijks brood voor de dag van morgen.
En om de zorg van die bezorgde mens tenvolle te respecteren,
zullen de vogels onder de hemel ons veel over die zorg kunnen leren.

Zie naar de vogels in de hemel, zie nauwkeurig en verwonderd
Misschien zeg je: "Heb ik al zo vaak gezien, een vogel is toch niets bijzonder."
De vogels onder de hemel, zij zijn in hun thuis tevreden
zij vinden zorgeloos hun voedsel en denken slechts aan 't heden.

“Zij zaaien niet en maaien niet en slaan niet op in schuren.”
zegt het heilig Evangelie en dat zal blijven duren.
Uw hemelse Vader voedt ze, ook als een boer zich meldt,
daar waar geen voorraadkamer is, onder de hemel, op het veld.

Zo voedt de Vader ook de mens die zich van voorraden voorziet.
Ook al oogst hij volle schuren: ‘t is de Vader die ‘t hem biedt.

Dat juist kunnen wij leren van de vogels in de lucht...
maar stel nu dat de vogels even druk en met een zucht
zoals de mensen zich bezorgen
om hun daag’lijks brood voor morgen.

De bezorgde mens verlangt niet dat een ander hem over zijn zorgen spreekt.
Daarom zal ik ze zo respecteren dat ik over “de zorgen van de vogel” preek.

Er was eens een duif,
had zijn nest in ‘t woud met een lucht: zó zuiver,
waar tussen de ranke, eenzame stammen
verwondering woont samen met huiver.

Een eindje verderop, waar de rook opsteeg uit het huis van de boer,
woonde nog ver familie van hem, hij hoorde hun gekoer.
Sommigen ontmoette hij dikwijls, hij zat dan op een tak
en de twee tamme duiven zaten op de boer zijn dak.

Zo konden ze van gedachten wisselen, de afstand was niet zo groot.
Eens hadden ze ‘t over ‘t levensonderhoud, de zorg voor hun dagelijks brood.
De woudduif zie: “Ik heb tot hiertoe altijd mijn brood gehad;
ik laat iedere dag zijn eigen zorg en dat lukt goed, zelfs met gemak.

De tamme duif begon zich toen wellustig op te blazen:
“Wij doen dat toch wel anders hier, hoeven niet op voer te azen!
Wij hoeven ons om ‘t daag’lijks brood in de toekomst niet te kwellen,
de boer bij wie wij leven, oogst vrachten koren, niet te tellen!

Wij weten ‘t uit ervaring, hebben de voorraad zelf gezien.
Niet waar, vrouwtje, wij saampjes zijn van ‘t nodige voorzien!”
De woudduif dacht thuis na en vond het toch wel fijn
in je levensonderhoud voor lange tijd veilig gesteld te zijn.

”Het is maar moeilijk zo te leven, altijd in het ongewisse.
Een goeie voorraad op een veilige plaats kan ik eigenlijk toch niet missen!
Hij had het nu zo druk, begon al het andere te vergeten
door voedsel te verzamelen... geen tijd meer om te eten.

‘s Morgens was hij vroeger dan gewoonlijk uit de veren
om zijn bijeen gebracht klein voorraadjje meteen te controleren.
Dat lag op een vermeend veilige plaats heel goed verborgen
maar ach, wat zat die woudduif vanaf toen toch vol met zorgen.

Het was alsof het noodlot op hem begon te drukken,
want telkens was zijn voorraad weg, het wou en wou niet lukken.
In wezen was er niets veranderd betreffend zijn levensonderhoud:
hij vond nog steeds zijn voedsel in het schemerige woud.

De grote verandering zat in hem en dat was het venijn:
zijn zorgen deden hem hongeren op langere termijn.
Zijn veren verloren hun kleurenpracht; zijn vlucht werd moe en zwaar.
Zijn vruchteloos zwoegen uit jaloezie... hij werd het wel gewaar!

Zoals hij nu zichzelf gevangen had, dat kon geen enkele vogelaar:
in 't net der veronderstellingen... voor een vrij wezen een groot gevaar!
"Het is waar sprak hij tot zichzelf 'k vind elke dag mijn dagelijks brood
en die voorraad in een keer opeten... daarvoor is hij toch te groot.

Maar het is wel prettig, wanneer je die veilige zekerheid kent,
dan ben je die onzekerheid kwijt waardoor je zo afhankelijk bent.
Het kan wel zijn dat ik nu veel zorgen heb, dat is niet gelogen,
maar die zekerheid voor de toekomst, ach die staat me steeds voor ogen.

O, waarom ben ik toch als arme woudduif hier geboren.
Ja, ik zou toch ook zo graag bij die rijke duiven horen.
Die zorgen zijn toch heel terecht om mijn toekomstig voer.
Ik zou alleen maar een rijke duif willen zijn - niet eens een rijke boer."

Tenslotte bedacht hij een list en zette zich op 't dak van de boerderij,
toen de duiven in een gat vlogen, (zeker de voorraadkamer!), volgde hij.
Maar toen de boer 's avonds kwam om het duivenhok te sluiten,
toen bemerkte hij de vreemde duif en nam ze mee naar buiten.

Hij werd in een hokje apart gezet, tot de volgende morgen...
toen maakte men hem af - hij werd bevrijd van al zijn zorgen.
Had de woudduif genoeg genomen met hetgeen hij was voorgoed
dan had hij zijn dagelijks brood steeds gehad: door zijn hemelse Vader gevoed.

Was hij tussen de eenzame stammen gebleven,
in zijn thuis waar een duif niets ontbreekt,
dan was hij nu die vogel geweest
waarover de predikant 's zondags preekt.

De woudduif is de mens –
de hemelse Vader is 't die hem voedt.
Hij is rijker dan ieder ander;
de mens woont bij Hem voorgoed.

Want alles in de hemel en heel de aarde alom,
alles is van God wij zijn Zijn eigendom.
Er genoeg mee nemen mens te zijn en dat men de geringste is...
een schepsel dat zichzelf in stand wil houden, zet zich in de gevangenis.

Het is God zeker welgevallig
dat men werkt en zo zijn kost verdient...
maar wil de mens zijn God vergeten,
‘t is dan dat een grote zorg hem vindt.

Wil de mens zijn eigen voorzienigheid wezen en is dat zijn hoger verlangen,
dan zal hij - zoals geen macht dat kan - daarmee alleen zichzelf vangen.
Dit geldt voor arm zowel als rijk, want wie wil voorzien in eigen leven
wordt aan de zorg voor ‘t dagelijks brood dan ook helemaal prijsgegeven.

Wie wil leven zoals de vogels, zonder deze zekerheid
mag altijd rekenen op de zorg van Gods grote Voorzienigheid.
Zekerheid hebben uit zichzelf, daaraan mag geen mens zich wagen.
Die zorgen om het dagelijks brood zijn voorstellingen van toekomstige dagen.

De zorg voor ‘t dagelijks brood, die komt voort uit het vergelijken
dat het een mens niet genoeg is mens te zijn, maar hij bovendien op God wil lijken.
Geen genoeg ermee nemen mens te zijn, daaruit ontstaat het vergelijken,
zo blijft er een voortdurend contact tussen de armen en de rijken.

De bezorgde mens die zou iets willen,
waarin de mensen van elkaar en van hem verschillen.
Iedereen heeft zorgen voor het dagelijks brood,
die leeft naar een in de toekomst verwachte nood.

Kijk naar de vogels in de lucht, waarom hebben zij geen zorgen ?
Zij laten iedere dag hun eigen zorg en denken vandaag nog niet aan morgen.
Ach, als een mens met dergelijke zorgen dit alles hier mocht lezen,
laat hij tegenover de spreker dan niet ongeduldig wezen.

Graag zal ik mijn gelaat bedekken uit eerbied voor zijn zorg en zucht
zodat ik alleen maar spreek over de vogels in de lucht.
De woudduif gaf graag toe dat hij genoeg had om te eten,
hij wou zich echter liever niet steeds van God afhankelijk weten.

O, laat het ons toch niet vergeten dat hij van God uit bekeken
met de grootste zekerheid over de dag van morgen kon spreken...
zo hij zich innerlijk beperkte tot een danken voor vandaag,
zoals een meisje haar geliefde dankt en vast gelooft: “Hij ziet mij graag!”

Dikwijls is er in de wereld een onnuttige en misleidende strijd
door de vergelijking tussen afhankelijk zijn en onafhankelijkheid.
Het Evangelie laat zich echter niet bedriegen door de zinsbegoocheling van
verschillen,
kiest geen partij voor arm tegen rijk, beiden moeten God als hun Vader willen.

Afhankelijk zijn van zijn schatten, dat is afhankelijkheid en diepe slavernij.
Afhankelijk zijn van God, helemaal afhankelijk, dat maakt de bezorgde mens vrij.
Nooit heeft men schoner zinnebeeld voor de afhankelijkheid gevonden
dan de arme vogels in de hemel, ons door de Heer gezonden.

Als de arme echt opziet naar de vogels in de lucht,
zal hij zijn God bedanken, slaakt van tevredenheid een zucht.
Afhankelijk zijn van God
is de enige onafhankelijkheid,

er genoeg mee nemen mens te zijn,
tevreden met die werkelijkheid,
dat was het waarover deze redevoering vertelt
en hoe de bezorgde mens dit leert
van de vogels onder de hemel en de lelies op het veld.

Door hen gesteund, was het wel een mens die gesproken heeft,
maar zonder zich te vergelijken met welke mens dan ook die leeft.
Nee, hier is gelijkheid tegenover de vogels onder de hemel en de lelies op het veld,
die God tot echte leermeesters voor ons heeft aangesteld.